

STORA UTSKOTTETS BETÄNKANDE
nr 38/1990-91 med anledning av republikens presidents framställning till Ålands landsting med anledning av riksdagens svar på regeringens proposition med förslag till ny självstyrelselag för Åland.

Stora utskottet har i ärendet mottagit lagutskottets betänkande nr 27/1990-91. Utskottet, som hört t.f. kanslichefen Peter Lindbäck, finanschefen Dan E. Eriksson, avdelningschefen Olof Erland och postdistriktets chef Torsten Wikstrand, har behandlat ärendet och får härmed anföra följande.

Den nya självstyrelselagen

Utskottet har omfattat det i lagutskottets betänkande framställda förslaget med nedan nämnda preciseringar.

Landskapets ekonomi

De nya bestämmelserna om landskapets ekonomi innebär att landskapets förvaltning och verksamhet under normala förhållanden måste anpassas till den sänkta avräkningsgrunden, 0,45 procent av inkomsterna i statsbokslutet med undantag för nya statslån och den s.k. skattegottgårelsen, det som från Åland överstiger 0,50 procent av den debiterade inkomst- och förmögenhetsskatten i hela riket.

I likhet med lagutskottet betonar utskottet vikten av att uppföljning sker av behovet av ändring av avräkningsgrunden med hänsyn till vad i regeringens proposition (262/90) föreslagits om ändring av stadgandena om statshushållningen. I regeringens proposition med förslag till ny självstyrelselag förutsätts att avräkningsgrunden skall ändras när ändringar sker i grunderna för statsbokslutet. Detta kan förväntas ske t.ex. om en utökning av nettoredovisningsprincipen införs.

Utskottet omfattar lagutskottets uppfattning att den under riksdagsbehandlingen införda nya anslagsformen, extra anslaget för större engångsutgifter, i viss mån bör anses motsvara de nuvarande extra ordinarie anslagen. Extra anslag bör enligt utskottets mening kunna beviljas exempelvis för en ny elkabel till Sverige.

Utskottet anser att intet hinder föreligger för Ålandsdelegationen att fatta beslut angående beviljande av extra anslag genom majoritetsbeslut.

Undervisningsspråket

Enligt 40 § i lagförslaget skall undervisningsspråket i de skolor som bekostas av allmänna medel och får understöd av sådana vara svenska om inte annat stadgas genom landskapslag. Enligt utskottets uppfattning bör tillgodoseendet av behovet av utbildning för elever med annat modersmål än svenska ske genom anordnande av stödundervisning i svenska och viss undervisning i modersmålet med målsättningen att eleverna assimileras i det enspråkigt svenska landskapet.

Förberedelser inför lagens ikraftträdande

Genom den nya självstyrelselagen överförs lagstiftnings- och förvaltningsbehörigheten till landskapet på ett flertal områden. Det omfattande förberedelsearbete som den nya självstyrelselagen förutsätter torde ske genom flexibelt och effektivt utnyttjande av befintliga personalresurser samt vid behov med anlitan av konsulttjänster. Utskottet finner det motiverat att landskapsstyrelsen under hösten för landstinget redogör för hur förberedelsearbetet fortlöper och vilken prioriteringsordning som följs.

Ett väsentligt område som överförs är postväsendet med undantag för posttrafiken mellan Finland och utlandet samt övriga internationella frågor. Den åländska posten har för närvarande ca 200 anställda och omsättningen uppgår till ca 20 miljoner mark. Organiserandet av det åländska postväsendet förutsätter omfattande avtalsförhandlingar med riket. I en särskild landskapslag om postväsendet bör ställning tas till bl.a. postens monopolställning, huruvida posten bör bedrivas som affärsverk, bolag eller förvaltningsenhet etc.

Utskottets slutsatser

Utskottet har omfattat lagutskottets förslag att landstinget lämnar sitt bifall till riksdagsbesluten om ny självstyrelselag för Åland och ändring av lagen om inskränkning i rätten att förvärva och besitta fast egendom i landskapet Åland.

Med anledning härav får utskottet vördsamt föreslå

att Landstinget måtte ge sitt bifall till de av riksdagen den 15 februari och den 21 maj 1991 antagna lagförslagen om ny självstyrelselag för Åland och om ändring av lagen om inskränkning i rätten att förvärva och besitta fast egendom i landskapet Åland.

Mariehamn den 3 juni 1991

På stora utskottets vägnar:

Lasse Wiklöf
ordförande

Pehr Karlström
sekreterare

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordföranden Wiklöf, viceordföranden Roger Jansson samt ledamöterna Björling, Holmqvist, Häggblom, Mattsson, Nordberg, Salmén, Sundberg och Wilhelms.